

Vec C-600/19

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

6. august 2019

Vnútroštátny súd:

Audiencia Provincial de Zaragoza

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

12. júl 2019

Odvolaťel':

MA

Odporkyňa v odvolacom konaní:

Ibercaja Banco, S.A.

Predmet konania vo veci samej

Odvolanie proti uzneseniu, ktorým sa v konaní o výkone rozhodnutia schvaľuje vyčíslenie úrokov, lebo nebola včas podaná námietka, čo má za následok nemožnosť preskúmať nekalú povahu určitých zmluvných podmienok, keďže sa uplatní prekážka rozhodnutej veci.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Vnútroštátny súd kladie štyri prejudiciálne otázky. Účelom prvej prejudiciálnej otázky je objasniť, či je v súlade s článkom 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS vnútroštátna právna úprava, z ktorej vyplýva, že ak v okamihu nariadenia výkonu rozhodnutia príslušný súd *ex offio* nepreskúmal nekalú povahu určitej podmienky, nemôže ju opäť preskúmať *ex offio*, aj keď sa pri pôvodne uskutočnenom preskúmaní vôbec nevyjadril k platnosti skúmaných podmienok.

Druhou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či v prípade, ak povinný nenamieta nekalú povahu podmienok procesným úkonom, ktorý na tento účel stanovuje zákon, po rozhodnutí o tejto námietke môže opäť podať námietku, aj keď nenastali nijaké nové skutkové alebo právne okolnosti.

Tretou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či v prípade, ak bude odpoveď na druhú otázku záporná, lebo sa konštatuje, že vzniká prekluzívny účinok, ktorý bráni tomu, aby dlžník opäť namieta nekalú povahu podmienok, súd môže vykonať také preskúmanie *ex offio*.

Poslednou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa možno domnievať, že po udelení príklepu a vydražení nehnuteľnosti je konanie o výkone rozhodnutia skončené, a či preto možno *ex offio* alebo na návrh účastníka konania preskúmať neplatnosť niektorej nekalej podmienky, ktorá by mohla ovplyvniť konanie o výkone rozhodnutia.

Prejudiciálne otázky

1. Je v súlade so zásadou efektivity stanovenou v článku 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS podľa toho, ako ju vyložil SDEÚ, vnútroštátna právna úprava, z ktorej vyplýva, že ak súd nevyhlásil určitú nekalú podmienku pri počiatočnom preskúmaní *ex offio* vykonanom v čase nariadenia výkonu rozhodnutia za neplatnú [– negatívne preskúmanie platnosti zmluvných podmienok –], takéto preskúmanie bráni tomu, aby ju ten istý súd mohol neskôr posúdiť *ex offio*, ak predmetné skutkové a právne okolnosti existovali už na začiatku, aj keď sa súd pri tomto počiatočnom preskúmaní vo výroku

- ani v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nevyjadril k platnosti týchto podmienok?
2. Ďalšou otázkou, ktorá vyvstáva, je, či povinný, ktorý v čase, keď už existujú skutkové [a] právne okolnosti, ktoré spôsobujú, že určitá podmienka v spotrebiteľskej zmluve je nekalá, nenamieta jej nekalú povahu prostredníctvom námietky, ktorú na tento účel stanovuje zákon, môže po rozhodnutí o tejto námietke opäť podať námietku, na základe ktorej sa rozhodne o nekalej povahe jednej alebo viacerých ďalších podmienok, ak už mohol namietať ich nekalú povahu na začiatku štandardným procesným úkonom, ktorý stanovuje zákon. V konečnom dôsledku ide o to, či nastane prekluzívny účinok, ktorý bráni spotrebiteľovi v tom, aby opäť namieta nekalú povahu inej podmienky v tom istom konaní o výkone rozhodnutia alebo dokonca aj v ďalšom určovacom konaní.
 3. Treťou otázkou, ktorá sa kladie pre prípad, že sa konštatuje, že záver, že účastník konania nemôže podať druhú alebo ďalšiu námietku, ktorou by namieta nekalú povahu podmienky, ktorú mohol namietať predtým, lebo už boli vymedzené potrebné skutkové a právne okolnosti, je v súlade so smernicou 93/13..., je, či táto okolnosť môže slúžiť ako základ na to, aby súd, ktorý sa dozvie o tejto nekalej povahe, mohol uplatniť svoju právomoc týkajúcu sa preskúmania *ex officio*.
 4. Predmetom štvrtej otázky je problém, či po udelení príklepu a vydražení nehnuteľnosti, ktorú môže prípadne vydražiť samotný veriteľ, pričom došlo aj k prevodu vlastníctva nehnuteľnosti poskytnutej ako zábezpeka, ktorá už bola vykonaná, ak je v súlade s európskym právom... výklad, podľa ktorého sa konanie skončilo, keďže bolo zavŕšené vykonaním zábezpeky, ktorým sa vyznačuje toto konanie, dlžník môže podať ďalšie návrhy na vyhlásenie neplatnosti niektorej nekalej podmienky, ktoré majú vplyv na konanie o výkone rozhodnutia, alebo či je možné, aby sa po uvedenom prevode vlastníctva, ktoré mohol nadobudnúť veriteľ, pričom tento prevod bol zapísaný do katastra nehnuteľností, rozhodlo o preskúmaní *ex officio*, ktoré má za následok zrušenie celého konania o výkone rozhodnutia alebo ovplyvní sumy zabezpečené hypotékou, pričom sa môže dotknúť podmienok, za ktorých boli urobené dražobné podania.

Uvádzané predpisy práva Únie

Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie

Rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60, body 51 a 52).

Rozsudok zo 14. marca 2013, Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164, body 27 a 28 a 37 až 39).

Rozsudok z 29. októbra 2015, BBVA (C-8/14, EU:C:2015:731, body 37, 38 a 39).

Rozsudok zo 7. decembra 2017, Santander (C-598/15, EU:C:2017:945, body 59 a 60).

Uvádzané vnútroštátne právne predpisy

Vnútroštátne právne predpisy

Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil (zákon č. 1/2000 zo 7. januára 2000, Občiansky súdny poriadok), najmä články 136, 222, článok 447 ods. 2, článok 517, článok 552 ods. 1, článok 557 a články 571 a 695.

Ley 1/2013, de 14 de mayo, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (zákon č. 1/2013 zo 14. mája 2013 o opatreniach na posilnenie ochrany hypotekárnych dlžníkov, reštrukturalizácii dlhu a sociálnom nájme).

Ley 5/2019, de 15 de marzo, reguladora de los contratos de crédito inmobiliario (zákon č. 5/2019 z 15. marca, ktorým sa upravujú zmluvy o hypotekárnom úvere), najmä tretie prechodné ustanovenie.

Código Civil (Občiansky zákonník), najmä článok 1129.

Vnútroštátna judikatúra

Rozsudok Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) č. 462/2014 (ECLI:ES:TS:2014:4617)

Rozsudok Tribunal Supremo (Najvyšší súd) č. 463/2014 (ECLI:ES:TS:2014:4972)

Rozsudok Tribunal Supremo (Najvyšší súd) č. 526/2017 (ECLI:ES:TS:2017:3373)

Rozsudok Tribunal Supremo (Najvyšší súd) č. 576/2018 (ECLI:ES:TS:2018:3553)

Rozsudok Tribunal Supremo (Najvyšší súd) č. 628/2018 (ECLI:ES:TS:2018:3734)

Rozsudok Tribunal Supremo (Najvyšší súd) č. 484/2010 (ECLI:ES:TS:2010:4294)

Rozsudok Tribunal Constitucional (Ústavný súd, Španielsko) č. 31/2019 (ECLI:ES:TC:2019:31)

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Po uzavretí zmluvy o úvere vo výške 198 400 eur zabezpečeného hypotékou medzi spoločnosťou Ibercaja Banco, S.A., a PO a MA a neuhradení piatich splátok Ibercaja Banco podala návrh na vykonanie exekúcie na rodinný dom (ohodnotený na 299 290 eur) na splatenie istiny a splatných a neuhradených úrokov s výhradou neskoršieho vyčíslenia úrokov z omeškania.
- 2 Sadzba úročenia úveru bola do konca roka 2005 stanovená ako ročná nominálna sadzba vo výške 2,750 percenta a neskôr ako pohyblivá úroková sadzba stanovená v článku 3a, pričom minimálna doplnková sadzba, ktorá sa mala uplatniť na danú sadzbu, nesmela byť nižšia ako 0,5 %. Sadzba úrokov z omeškania bola stanovená ako ročná nominálna sadzba vo výške 19 %.
- 3 Dňa 26. januára 2015 bolo vydané uznesenie o nariadení exekúcie voči dlžníkom (PO a MA), ktorí boli vyzvaní, aby uhradili pohľadávku, pričom mohli v desaťdňovej lehote podať námietku proti exekúcii. V ten istý deň súdna tajomníčka vydala rozhodnutie, ktorým vyzvala kataster nehnuteľností, aby predložil list vlastníctva týkajúci sa vlastníckeho práva a iných vecných práv k nehnuteľnosti, ako aj existencie hypotéky v prospech oprávneného.
- 4 Po smrti povinného PO boli do konania pribratí SP a JK ako možní zákonní dedičia.
- 5 Po uskutočnení dražby, na ktorej nebolo urobené nijaké podanie, Ibercaja požiadala o udelenie príklepu na nehnuteľnosť za cenu 179 574 eur, pričom oznámila, že postupuje príklep spoločnosti Residencial Murillo, S.A., ktorá súhlasila s postúpením a predložila potvrdenie o zaplatení uvedenej sumy.
- 6 Dňa 25. októbra 2016 boli vyčíslené trovy konania na 2 886,19 eura a bol podaný návrh na vyčíslenie úrokov na sumu 32 538,28 eura, ktorá vplynula z vypočítania úroku v sadzbe 12 % podľa ustanovení zákona č. 1/2013, čo bolo oznámené povinnému. Rozhodnutím z 13. decembra bolo schválené vyčíslenie trov konania v uvedenej výške.
- 7 MA listom z 9. novembra 2016 vyjadril nesúhlas s vyčíslením úrokov, pričom namietal nekalú povahu článku 6 zmluvy o úvere o úrokoch z omeškania vo výške 19 % a nekalú povahu podmienky stanovujúcej minimálnu úrokovú sadzbu.
- 8 Po vydaní opatrenia na preskúmanie možných nekalých podmienok exekučného titulu – keďže sa konštatovalo, že okrem iných podmienok môže byť nekalá podmienka týkajúca sa predčasnej splatnosti úveru – boli účastníci konania vyzvaní, aby sa vyjadrili. Ibercaja vyjadrila nesúhlas s prerušením konania, pričom tvrdila, že v tejto fáze nemožno vyhlásiť zmluvné podmienky za nekalé, lebo došlo k postúpeniu príklepu a schváleniu trov konania.
- 9 Sudca uznesením rozhodol o prerušení konania až do rozhodnutia o určitom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunal Supremo

(Najvyšší súd), týkajúcom sa predčasnej splatnosti a úrokov z omeškania. Ibercája sa odvolala proti tomuto uzneseniu a Audiencia Provincial (vyšší provinčný súd) zrušil uznesenie o prerušení konania a nariadil, aby sa v konaní pokračovalo.

- 10 Sudca uznesením z 20. novembra 2017 určil, že podmienka týkajúca sa predčasnej splatnosti je nekalá, a rozhodol o zastavení exekúcie. Ibercája podala odvolanie, s ktorým MA nesúhlasil. Audiencia Provincial (vyšší provinčný súd) uznesením z 28. marca 2018 zrušil uznesenie napadnuté odvolaním a nariadil, aby sa v konaní pokračovalo, lebo sa domnieval, že nemožno preskúmať nekalú povahu určitých podmienok (ako je podmienka týkajúca sa predčasnej splatnosti), lebo už nastali účinky zmluvy o hypotekárnom úvere a záruka už bola vykonaná bez toho, aby spotrebiteľ uplatnil svoje práva. Určil, že vzhľadom na to, že došlo k prevodu vlastníckeho práva, uvedené právo treba rešpektovať na základe zásady právnej istoty už vzniknutých vlastníckych vzťahov.
- 11 Sudca uznesením z 31. júla 2018 zamietol námietku proti vyčísleniu úrokov, ktoré boli vyčíslené na 32 389,89 eura, lebo konanie sa začalo po nadobudnutí účinnosti zákona č. 1/2013, pričom nebola podaná nijaká námietka, a preto na základe prekážky rozhodnutej veci už nemožno preskúmať prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok.
- 12 MA podal proti uzneseniu z 31. júla 2018 odvolanie, s ktorým Ibercája, S.A., nesúhlasila. Po doručení spisu na Audiencia Provincial (vyšší provinčný súd) bol podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 13 Tvrdenia účastníkov konania boli uvedené v bodoch 7 až 9 a 12 vyššie.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 14 Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania úzko súvisí s návrhom podaným vo veci C-497/19. V uvedenej veci v podstate išlo – tak ako v tejto veci, aj keď tento raz so žiadosťou o doplnujúce spresnenie – o to, či prekážka rozhodnutej veci, preklúzia a určenie konečného alebo posledného okamihu konania o výkone rozhodnutia, v ktorom už vôbec nemožno namietat' nekalú povahu, hoci spotrebiteľ sa môže domáhať svojich práv v neskoršom určovacom konaní, sú zlučiteľné so zásadou efektivity predpisov na ochranu spotrebiteľa zavedených v smernici Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1999, najmä s nezáväznosťou nekalých podmienok stanovenou v článku 6 tejto smernice.
- 15 Najväčším problémom v rámci občianskeho súdneho konania v Španielsku, pokiaľ ide o ochranu spotrebiteľa, ktorý nie je vyriešený, je problém týkajúci sa vplyvu nových procesných kritérií vyplývajúcich z judikatúry Súdneho dvora na prekážku rozhodnutej veci a preklúziu.

Prekážku rozhodnutej veci ovplyvňuje procesná povinnosť súdov *ex offio* vyhľadávať a vyhlasovať za neplatné nekalé zmluvné podmienky. V praxi musia vnútroštátne sudy pri posudzovaní ich hraníc a ich účinnosti, pokiaľ ide o ochranu spotrebiteľa, často čeliť neistote v dôsledku ich nepresnosti. Najmä nie je jasné, či v konaní o výkone rozhodnutia vzniká prekážka konania týkajúca sa možnosti objasniť platnosť niektorej z podmienok v spotrebiteľných zmluvách.

- 16 V španielskom procesnom práve, v Ley de Enjuiciamiento Civil (LEC), existujú dve veľké kategórie občianskych súdnych konaní: určovacie konanie a konanie o výkone rozhodnutia.

Určovacie konanie je konanie vo veci samej, ktoré treba použiť ako štandardný procesný postup, v ktorom sa vo vzťahoch medzi jednotlivcami žiada súdna ochrana práva, ktoré nerešpektoval alebo narušil žalovaný, a konečné rozhodnutie o ňom, pričom následne nemožno predložiť súdu na posúdenie tú istú otázku v ďalšom konaní alebo sa domáhať tej istej ochrany založenej na tom istom žalobnom dôvode (článok 222 LEC).

Popri tejto kategórii existuje konanie o výkone rozhodnutia, ktoré sa vyznačuje tým, že nie je potrebné predchádzajúce vymedzenie práv. V tomto konaní sa už začína vecnoprávny postup potrebný na uspokojenie práva. Podmienkou priameho prístupu k tomuto konaniu o výkone rozhodnutia je, aby právo, ktoré sa uplatňuje, bolo uznané v titule alebo dokumente, ktorý má na základe zákona také účinky. Zoznam exekučných dokumentov alebo titulov je uvedený v článku 517 LEC, ktorý jednotne upravuje takzvané procesné exekučné tituly (medzi ktorými sa nachádza v prvom rade rozsudok, ktorým sa končí určovacie konanie) a zmluvné exekučné tituly. Zmluvné exekučné tituly vznikajú mimo konania, sú to zmluvy, z ktorých vyplýva záväzok dlžníka poskytnúť veriteľovi peňažné plnenie, ktoré je splatné, vymožiteľné a vyčíslené (článok 571 LEC). Dôvodom, pre ktorý zákonodarca dovoľuje v prípadoch upravených v uvedenom článku priamo využiť konanie o výkone rozhodnutia a vyhnúť sa určovaciemu konaniu, v ktorom sa uzná právo, je, že uznanie dlhu sa uskutočňuje spolu so súborom právnych záruk, ktoré umožňujú predpokladať existenciu a skutočný vznik dlhu.

- 17 Treba spresniť, že prekážku rozhodnutej veci nezakladá len rozhodnutie v konaní vo veci samej, ale aj rozhodnutie o tom, čo mohol žalobca uviesť ako základ svojho nároku v žalobe alebo čo mohol uviesť žalovaný ako námietku, no neuviedol to, teda ide o prekluzívny účinok.

Preklúzia sa zvyčajne označuje ako „teoretická právoplatnosť“, keďže tiež spôsobuje prekážku konania, ako aj prekážku uplatnenia nároku. Ak právoplatnosť úzko súvisí so zásadou právnej istoty, preklúzia je tiež príbuzná právnej istote, lebo zákonodarca sa usiluje zabrániť nekonečnému sledu konaní, ktorých predmetom by bolo to isté právo.

Preklúziu – tak ako právoplatnosť – možno posudzovať z formálneho hľadiska ako účinok v tom istom konaní alebo v hmotnoprávnom zmysle ako účinok na

žalobu alebo obranu v konaní. Preklúzia ako formálny účinok bráni tomu, aby sa v tom istom konaní uplatnilo procesné právo účastníka konania, ktorý mal príležitosť uplatniť ho, a nevyužil ju (článok 136 LEC), a ako hmotnoprávny účinok bráni tomuto účastníkovi konania, aby uplatnil v inom konaní nárok založený na tom istom žalobnom dôvode alebo námietku, ktorú mohol uplatniť v prvom konaní (článok 222 LEC).

- 18 Španielske právo stanovuje možnosť, aby dlžník začal konanie, v ktorom súd rozhodne o určitých námietkach proti výkonu rozhodnutia. Pred nadobudnutím účinnosti Ley 1/2013, de 14 de mayo, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (zákon č. 1/2013 zo 14. mája o opatreniach na posilnenie ochrany hypotekárnych dlžníkov, reštrukturalizácii dlhu a sociálnom nájme) sa otázky týkajúce sa platnosti záväzku mali posúdiť v prípadnom určovacom konaní, ktoré sa malo začať na návrh dlžníka. Týmto zákonom bola zavedená možnosť namietat' nekalú povahu zmluvných podmienok tak v štandardnom konaní o výkone rozhodnutia (článok 557 ods. 1 bod 7 LEC), ako aj v osobitnom konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou (článok 695 ods. 1 bod 4 LEC). Nielenže bolo umožnené podať námietku s cieľom namietat' nekalú povahu a z toho vyplývajúcu neplatnosť podmienok v štandardných spotrebiteľských zmluvách, ale súdom bola uložená povinnosť preskúmať vopred a *ex offo* prípadnú nekalú povahu týchto zmlúv (článok 552 ods. 1 druhý pododsek 2 LEC).

Tak námietka z dôvodu nekalej povahy podaná dlžníkom, ako aj predbežné preskúmanie *ex offo*, ktoré stanovuje uvedený zákon, sa týkajú podmienok, na základe ktorých možno nariadiť výkon rozhodnutia alebo vyčísliť výšku dlhu.

- 19 V rámci LEC bola sporná prekážka rozhodnutej veci, ktorá mohla vyplývať zo súdneho rozhodnutia, ktorým sa rozhodne o námietke v konaní o výkone rozhodnutia. Tribunal Supremo (Najvyšší súd) sa vo všeobecnosti domnieva, že prekážka rozhodnutej veci v konaní o výkone rozhodnutia vznikla v súvislosti s tými dôvodmi námietky, ktoré v skutočnosti boli uvedené a o ktorých súd rozhodol; rozhodnutie, ktoré už bolo vydané v konaní o námietke podanej v konaní o výkone rozhodnutia, zakladá prekážku rozhodnutej veci aj v súvislosti s tými dôvodmi námietky, ktoré mohli byť uvedené, a neboli uvedené. Ide o prekluzívny účinok: dlžník nenamietal to, čo mohol namietat', takže neskôr už nemôže podať návrh na začatie určovacieho konania, v ktorom sa rozhodne o dôvodnosti uvedenej námietky. Tribunal Supremo (Najvyšší súd) sa riadil touto judikatúrou aj v oblasti konania o výkone rozhodnutia v rozsudkoch č. 4617/2014 a 4972/2014.

Tribunal Supremo (Najvyšší súd) uplatnil túto judikatúru aj na dôvod týkajúci sa nekalej povahy v podmienkach spotrebiteľských zmlúv. Na tento účel možno uviesť rozsudky uvedeného súdu č. 3373/2017, 3553/2018 a 3734/2018.

- 20 Predmetný problém vyplýva z možnosti preniesť alebo zosúladiť túto judikatúru s požiadavkami práva dlžníka/spotrebiteľa na obranu, ktoré vyplývajú z judikatúry Súdneho dvora.

Rozsudkom Súdneho dvora, ktorý možno považovať za najdôležitejší, je rozsudok z 26. januára 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60). Súdny dvor sa v ňom zaoberal problematikou týkajúcou sa prekážky rozhodnutej veci a ochrany spotrebiteľa, pričom uviedol, že túto ochranu nemožno považovať za neobmedzenú a že má pred ňou prednosť všeobecná zásada koherentnosti právneho poriadku, ktorou je zásada právnej istoty.

V spomenutom rozsudku sa tiež uvádza, že prekážku rozhodnutej veci treba posúdiť podľa vnútroštátneho práva. V dôsledku toho treba vychádzať z podmienok, ktoré stanovil španielsky Tribunal Supremo (Najvyšší súd), a uplatniť jeho všeobecnú judikatúru, ktorá sa podľa všetkého vzťahuje aj na oblasť ochrany spotrebiteľa. To by znamenalo, že ak súd vykonal uvedené preskúmanie pred posúdením v konaní o výkone rozhodnutia, ale formálne sa vôbec nevyjadril alebo spomenul len možnú nekalú povahu konkrétneho dôvodu námietky a dlžník následne v prípadnej námietke nenamietal nekalú povahu v súvislosti s jednou alebo viacerými nekalými podmienkami, vznikla by prekážka rozhodnutej veci alebo prekážka konania, teda preklúzia alebo strata procesného práva účastníka konania namietat pred súdom po uplynutí lehoty na podanie námietky nekalú povahu určitej zmluvnej podmienky, a to tak v tom istom konaní o výkone rozhodnutia – prostredníctvom námietky –, ako aj v budúcom určovacom konaní.

Uvedený rozsudok sa však pri vymedzení prekážky rozhodnutej veci neobmedzuje na odkaz na vnútroštátne právo, ale stanovuje súbor podmienok alebo obmedzení, najmä v bodoch 51 a 52. V bode 51 sa uvádza, že „podmienky stanovené vnútroštátnymi právami, na ktoré odkazuje článok 6 ods. 1 smernice 93/13, nemôžu ohroziť podstatu práva, ktoré majú spotrebiteľia na základe tohto ustanovenia, a to nebyť viazaný podmienkou považovanou za nekalú“, a bod 52 stanovuje, že „za predpokladu, že počas predchádzajúceho preskúmania spornej zmluvy, ktoré viedlo k prijatiu rozhodnutia s právnou silou rozhodnutej veci, sa vnútroštátny súd obmedzil na preskúmanie *ex offio* z pohľadu smernice 93/13 jedinej alebo len niektorých z podmienok tejto zmluvy, táto smernica ukladá vnútroštátnemu súdu, akým je súd v konaní vo veci samej, ktorý pravidelne rozhoduje v sporoch spotrebiteľov v rámci incidenčnej námietky, povinnosť posúdiť na návrh účastníkov konania alebo *ex offio*, hneď ako je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, prípadne nekalú povahu ostatných podmienok tejto zmluvy. Pri neexistencii takéhoto preskúmania by totiž bola ochrana spotrebiteľa neúplná a nedostatočná a nepredstavuje dostatočný ani účinný prostriedok na zabránenie používania tohto druhu podmienok, čo je v rozpore s tým, čo vyžaduje článok 7 ods. 1 smernice 93/13“.

Ako však už bolo uvedené, podľa vnútroštátneho práva je súd povinný preskúmať všetky zmluvné podmienky, aj keď vyjadrí svoje hodnotenie len vo vzťahu k podmienkam, ktoré môže považovať za nekalé. V súlade s článkom 552 ods. 1 LEC sa musí preskúmať celý exekučný titul; aj keď sa začne sporové konanie týkajúce sa len tých podmienok, v prípade ktorých súd určí, že môžu byť nekalé, výkon tohto preskúmania si vyžaduje posúdenie platnosti ostatných zmluvných podmienok.

- 21 Súdny dvor zdôraznil význam prekážky rozhodnutej veci v súdnych konaniach, keďže nemennosť rozhodnutí je nevyhnutná pre dodržanie zásady právnej istoty. S ňou úzko súvisí preklúzia, ktorá znamená, že po uplynutí procesnej lehoty na vykonanie určitého procesného úkonu účastník konania stráca možnosť vykonať ho.

Súdny dvor uznal, že takto chápaná preklúzia je prípustná podľa práva Európskej únie, vo svojej judikatúre, najmä v rozsudku z 29. októbra 2015, BBVA (C-8/14, EU:C:2015:731), ktorý sa týkal prechodnej úpravy zavedenej v citovanom vnútroštátnom Ley 1/2013 de medidas para [reforzar] la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (zákon č. 1/2013 o opatreniach na posilnenie ochrany hypotekárnych dlžníkov, reštrukturalizácii dlhu a sociálnom nájme), v ktorej bola na dosiahnutie súladu s judikatúrou Súdneho dvora zavedená možnosť, aby dlžník/spotrebiteľ v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou namietal nekalú povahu niektorých podmienok, a pokiaľ ide o prípady, v ktorých uplynula riadna lehota na podanie námietky, na základe prechodného ustanovenia uvedeného zákona mohol v mimoriadnej mesačnej lehote podať novú námietku založenú na nekalej povahe. Súdny dvor sa domnieval, že uvedený procesný nástroj, teda lehota označená ako mimoriadna, nie je v súlade s právom Európskej únie. Súdny dvor uviedol nasledujúce úvahy:

„Toto oznámenie, ktoré predchádzalo nadobudnutiu účinnosti zákona č. 1/2013, však neobsahovalo informácie týkajúce sa práva týchto spotrebiteľov podať proti výkonu rozhodnutia námietku a poukázať v nej na nekalú povahu zmluvnej podmienky, ktorá je základom exekučného titulu, keďže táto možnosť bola do článku 557 ods. 1 bodu 7 Občianskeho súdneho poriadku zavedená až zákonom č. 1/2013.

Za týchto podmienok, a najmä s ohľadom na zásady práva na obranu, právnej istoty a legitímnej dôvery spotrebiteľa nemohli odôvodnene očakávať, že budú mať ďalšiu možnosť podať námietku, ak o tom neboli informovaní rovnakým procesným spôsobom, akým im bola odovzdaná pôvodná informácia.

Z toho vyplýva, že je potrebné poukázať na to, že sporné prechodné ustanovenie, ktoré stanovuje, že prekluzívna lehota začína v prejednávanej veci plynúť bez toho, aby boli dotknutí spotrebiteľa osobne informovaní o tom, že v rámci konania o výkone rozhodnutia už prebiehajúceho pred nadobudnutím účinnosti uvedeného zákona, môžu uplatniť nový dôvod námietky, nedovoľuje zabezpečiť

plné využívanie tejto lehoty, a teda účinné uplatňovanie nového práva, ktoré bolo uznané predmetnou legislatívnou zmenou.“

Táto judikatúra pritom platí len od vtedy, čo samotný Súdny dvor uznal prekluzívne lehoty za prípustné. Treba zároveň poznamenať, že v bodoch 27 a 28 toho istého rozsudku sú spomenuté zásady, ktoré sú základom vnútroštátneho súdneho systému, akými sú ochrana práva na obranu, zásada právnej istoty a riadny priebeh konania. Z judikatúry Súdneho dvora v konečnom dôsledku vyplýva, že hoci konštatoval, že prechodná úprava obsiahnutá v zákone č. 1/2013 nezaručovala právo na obranu, je to tak preto, lebo sa predpokladá existencia prekluzívnych lehôt, ktoré sú v súlade s európskym právom, lebo sú vyjadrením minimálneho procesného poriadku a rešpektujú zásadu právnej istoty.

- 22 Za týchto okolností vznikajú pochybnosti o koordinácii takých zásad v jednotlivých rozsudkoch samotného Súdneho dvora a v judikatúre Tribunal Supremo (Najvyšší súd) a vo vnútroštátnych právnych predpisoch.

Na dosiahnutie súladu s judikatúrou Súdneho dvora vnútroštátny procesný predpis zaviedol preskúmanie nekalej povahy tak v štandardnom konaní o výkone rozhodnutia, ako aj v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou. Prvé uvedené preskúmanie sa vykonáva *ex officio* a musí ho vykonať ten istý súd pred začatím konania o výkone rozhodnutia, teda pred nariadením výkonu rozhodnutia. Uvedené preskúmanie je špecifické tým, že jeho súčasťou je len podmienené a negatívne posúdenie. Súd nerozhoduje o platnosti zmluvných podmienok, ale len o ich neplatnosti. Nejde o pozitívne posúdenie ich platnosti, ale negatívne posúdenie; v dôsledku revízie zmluvného exekučného titulu sa berú do úvahy len tie podmienky, ktoré súd považuje za nekalé, a v súvislosti s nimi sa začne sporové konanie, ktorého výsledkom bude rozhodnutie o ich platnosti.

Pokiaľ ide o ostatné podmienky, ak spĺňajú kritériá platnosti, ktoré skúma súd, ktorý vedie konanie o výkone rozhodnutia, tento súd neuvedie nijaké úvahy. Výslovne neurčí, že sú platné, aj keď počiatočné preskúmanie vychádza z implicitného predpokladu, že sú platné. K tomu dochádza v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, v ktorom sa podáva tento návrh na začatie prejudiciálneho konania.

Treba pripomenúť, že v uvedenej počiatočnej fáze konania sa vykonáva len negatívne posúdenie, čo je v súlade s konaním o výkone rozhodnutia, v ktorom sa v zásade neurčujú práva. Negatívne posúdenie vôbec neobmedzuje práva dlžníka na obranu, ktorý tak po nariadení výkonu rozhodnutia môže podať námietku z dôvodu nekalej povahy iných podmienok, o ktorých sa výslovne nerozhodlo pri počiatočnom preskúmaní *ex officio*.

V súvislosti s tými podmienkami, v prípade ktorých dlžník na začiatku namieta, že môžu byť nekalé, sa však nevyhnutne musí vydať určovacie rozhodnutie, ktoré

môže byť záporné – v prípade, ak ich považuje za nekalé – a v opačnom prípade tiež kladné.

V rozsahu relevantnom na účely tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania je zrejme, že také rozhodnutia, nevyhnutne vydané v sporovom konaní medzi účastníkmi konania, založia prekážku rozhodnutej veci, takže dlžník podaním námietky ani súd na základe svojich právomocí týkajúcich sa preskúmania *ex offio* nemôže dosiahnuť zmenu opačného rozhodnutia, ktoré už bolo vydané.

Pochybnosti, ktoré sa dotýkajú konkrétneho prípadu, vznikajú vtedy, keď počiatočné preskúmanie *ex offio* nemá za následok, že súd vyzve účastníkov konania, aby sa vyjadrili, lebo nekonštatoval nekalú povahu v prípade žiadnej podmienky alebo ju konštatoval len v prípade určitej podmienky. To znamená, že sa nariadi výkon rozhodnutia a nevydá sa pozitívne rozhodnutie o platnosti zmluvných podmienok ani negatívne rozhodnutie o ich platnosti, aj keď ju súd preskúmal.

- 23 Zároveň – a to je druhá pochybnosť – vzniká otázka, či dlžník, ktorý podal počiatočnú námietku, v ktorej tvrdil, že určité podmienky sú nekalé, následne napriek tomu, že toto oprávnenie zaniklo v dôsledku preklúzie, môže opäť podať námietku v súvislosti s podmienkou, ktorú považuje za nekalú, pričom však túto námietku nepodal v príslušnej fáze konania, s prihliadnutím na to, že skutkové a právne okolnosti, ktoré určujú uvedenú nekalú povahu, existovali už v čase podania prvej námietky, ktorá bola podaná včas.

V konečnom dôsledku, pokiaľ sa vychádza z toho, že Súdny dvor vo svojej judikatúre uznáva preklúziu, ak dlžník nepodá námietku v konaní o výkone rozhodnutia, podstatou otázky je určiť, či zo zásady efektivity vyplýva prekážka konania, ktorá bráni jednak dlžníkovi namietat' to, čo mohol namietat', a nenamietal, a jednak súdu *ex offio* preskúmať to, čo už bolo preskúmané.

- 24 Bez ohľadu na prekážku rozhodnutej veci a preklúziu judikatúra SDEÚ a vnútroštátne právo vyvolávajú určité pochybnosti o určení posledného okamihu, v ktorom možno *ex offio* alebo na návrh účastníka konania preskúmať nekalú povahu niektorej podmienky. Účelom osobitného konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou je totiž vykonanie uvedenej vecnej zábezpeky, ktorou je hypotéka, na uspokojenie pohľadávky veriteľa, ktorý je oprávneným. Uvedená zábezpeka sa považuje za vykonanú, keď sa prostredníctvom dražby nehnuteľnosť zaťažená hypotékou prevedie na osobu odlišnú od jej vlastníka, ktorý je dlžníkom.

V španielskom práve uvedený účinok nastáva, keď existuje právny titul prevodu a zároveň spôsob, ktorým môže byť buď fyzické odovzdanie (*traditio*), alebo odovzdanie na základe listiny (napr. notárskej zápisnice). *Nuda traditio* nemá za následok prevod vlastníctva, lebo si vyžaduje právny dôvod, ktorým je zložitý súbor úkonov.

V súdnom konaní o výkone rozhodnutia je právnym titulom udelenie príklepu účastníkovi dražby, ktorý urobil najvyššie podanie. Ak je udelenie príklepu navrhovateľovi právnym titulom vydraženia, osvedčenie súdneho úradníka je spôsobom, ktorým sa završí prevod nehnuteľnosti. Na základe tohto osvedčenia o vydražení možno zapísať nového vlastníka nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností a nehnuteľnosť môže byť predmetom právnych úkonov. Na prevod vlastníctva sa nevyžaduje odovzdanie nehnuteľnosti vydražiteľovi.

Podľa názoru SDEÚ, keď už nie je možné domáhať sa vydania veci, nemožno skúmať platnosť zmluvy o úvere ani existenciu nekalých podmienok. V rozsudku SDEÚ zo 14. marca 2013 sa uvádza, že „konečný príklep nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou tretej osobe [je] vždy nezvratný, a to aj v prípade, že nekalá povaha podmienky, ktorú napadol spotrebiteľ na súde rozhodujúcom v určovacom konaní, bude viesť k vyhláseniu neplatnosti konania o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou, s výnimkou prípadu, keď tento spotrebiteľ uskutočnil predbežný zápis návrhu na zrušenie hypotéky ešte pred zápisom uvedenej poznámky na okraji“.

Toto stanovisko bolo zopakované v rozsudku SDEÚ zo 7. decembra 2017 (ECLI:EU:C:2017:945), v ktorom bolo v súvislosti s mimosúdnym výkonom hypotekárneho záložného práva poznamenané, že sa nemožno domáhať preskúmania nekalej povahy podmienok spotrebiteľskej zmluvy, na základe ktorej sa uskutočnil jej nútený výkon, s odôvodnením, že „práve v rámci výkonu hypotekárneho záložného práva mohol súd, ktorý koná vo veci, v prípade potreby *ex officio* preskúmať prípadnú nekalú povahu podmienok uvedených v zmluve o hypotekárnom úvere.

[Č]lánok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 sa neuplatňujú na také konanie..., ktoré iniciovala osoba, ktorej bol udelený príklep týkajúci sa nehnuteľného majetku v nadväznosti na mimosúdny výkon hypotekárneho záložného práva, s ktorým vo vzťahu k tomuto majetku spotrebiteľ súhlasil v prospech veriteľa, ktorý je predajcom alebo dodávateľom, a cieľom ktorého je ochrana vecných práv zákonným spôsobom nadobudnutých touto osobou, ktorej bol udelený príklep, pokiaľ jednak toto konanie nesúvisí s právnym vzťahom medzi veriteľom, ktorý je predajcom alebo dodávateľom, a spotrebiteľom a jednak došlo k výkonu hypotekárneho záložného práva, k predaju nehnuteľného majetku a k prevodu súvisiacich vecných práv bez toho, aby spotrebiteľ využil právne prostriedky, ktoré sú v tomto kontexte stanovené.“

V tomto rozsudku sa v konečnom dôsledku vychádza z dvoch okolností, ktorými sú preklúzia a skutočnosť, že došlo k prevodu nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou. Vznikli však pochybnosti o tom, či možnosť preskúmať nekalú povahu *ex officio* alebo na návrh účastníka konania môže viesť k preskúmaniu neplatnosti niektorých podmienok – ktoré môže mať dokonca za následok neplatnosť celého konania o výkone rozhodnutia –, ak sa má napriek uvedenému vydraženiu a dokonca aj zápisu zmeny do katastra nehnuteľností uvedené preskúmanie

vykonať aj po uskutočnení uvedených úkonov, pokiaľ predchádzajú vyprataniu a odovzdaniu nehnuteľnosti novému vlastníkovi.

- 25 Vo vnútroštátnom práve pochybnosti znásobil rozsudok španielskeho Tribunal Constitucional (Ústavný súd) z 28. februára 2019, ktorým tento súd vyhovel návrhu podanému spotrebiteľom, v ktorom spotrebiteľ namietal nekalú povahu zmluvy, hoci v čase výkonu hypotekárneho záložného práva túto nekalú povahu nenamietal. Španielsky Tribunal Constitucional (Ústavný súd) sa v podstate domnieva – na základe výkladu judikatúry SDEÚ –, že nejde o preklúziu a že preklúzia nastane len vtedy, ak dlžník výslovne namietal nekalú povahu niektorej podmienky alebo ak sa ňou súd zaoberal v rámci preskúmania *ex officio*. Okrem toho v každom prípade, pokiaľ existujú pochybnosti, ako je to v tomto prípade, treba podať návrh na začatie prejudiciálneho konania na SDEÚ.

Z tohto dôvodu sa podáva tento návrh na začatie prejudiciálneho konania s cieľom objasniť rozsah negatívneho posúdenia nekalej povahy pred nariadením výkonu rozhodnutia, ktoré upravuje španielsky procesný predpis. Konkrétnejšie treba objasniť, či sa má preskúmať nekalá povaha (*ex officio* z podnetu súdu alebo na základe návrhu povinného), ak práva vyplývajúce z hypotéky už boli vykonané a došlo k prevodu vlastníctva, ale v každom prípade pred tým, ako bol povinný zbavený držby.

Preto bez ohľadu na to, či vznikla prekážka rozhodnutej veci a či nastala preklúzia, vznikajú pochybnosti súvisiace s určením, či sa dražbou, udelením príklepu a osvedčením o vydražení končí konanie v dôsledku vykonania vecnej zábezpeky, pričom už nemožno *ex officio* alebo na návrh účastníka konania preskúmať platnosť alebo nekalú povahu niektorej podmienky zmluvy, alebo či je naopak možné aj po vydražení preskúmať uvedenú nekalú povahu, kým dlžník nevypratá nehnuteľnosť.

- 26 Okrem toho je dôležité opísať novelizáciu zavedenú do vnútroštátneho práva prostredníctvom Ley 5/2019, de 15 de marzo, reguladora de los contratos de crédito inmobiliario (zákon č. 5/2019 z 15. marca, ktorým sa upravujú zmluvy o hypotekárnom úvere), ktorý niektorým hypotekárnym dlžníkom priznáva novú desaťdňovú lehotu na podanie námietky na základe možnej existencie nekalých podmienok, ak nastanú určité okolnosti.

Tretie prechodné ustanovenie zákona č. 5/2019, ktoré stanovuje osobitné pravidlá vzťahujúce sa na konania o výkone rozhodnutia začaté pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 1/2013, konkrétne priznáva povinným ďalšiu lehotu na podanie mimoriadnej námietky. Túto námietku však možno podať len vtedy, ak konanie o výkone rozhodnutia ešte nebolo zavŕšené odovzdaním nehnuteľnosti nadobúdateľovi.

- 27 Z vyššie uvedeného vyvodzujú jednotlivé hospodárske subjekty rôzne stanoviská, aj keď tvrdia, že sa opierajú o judikatúru Súdneho dvora.

Tribunal Supremo (Najvyšší súd) sa domnieva, že ak uplynula lehota na podanie námietky proti výkonu rozhodnutia, pokiaľ na začiatku konania o výkone rozhodnutia bolo možné namietat' nekalú povahu, nastala preklúzia a vznikla prekážka rozhodnutej veci.

Tribunal Constitucional (Ústavný súd) zastáva názor, že preklúzia nenastala a prekážka rozhodnutej veci nevznikla, pokiaľ sa výslovne nerozhodlo o platnosti podmienok, a posledným okamihom na preskúmanie nekalej povahy v konaní o výkone rozhodnutia týkajúceho sa nehnuteľnosti zaťaženej hypotékou je odovzdanie nehnuteľnosti vydražiteľovi.

Napokon podľa zákonodarcu zrejme nastala preklúzia a vznikla prekážka rozhodnutej veci: aspoň v prípadoch, v ktorých nebolo skutočne možné podať námietku, vzniká možnosť podať mimoriadnu námietku až do samotného okamihu odovzdania nehnuteľnosti.

Vzhľadom na také odlišné stanoviská je podľa názoru tohto súdu potrebné podať návrh na začatie prejudiciálneho konania s cieľom objasniť: 1. rozsah negatívneho posúdenia platnosti podmienok spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má podľa vnútroštátneho práva vykonať pred nariadením výkonu rozhodnutia; 2. prekluzívny účinok, ktorý môže vyplynúť dlžníkovi z toho, že včas nevyužije zákonný postup na podanie námietky proti výkonu rozhodnutia z dôvodu nekalej povahy zmluvy, a 3. otázku, či je posledným okamihom, v ktorom možno *ex offio* alebo na návrh dlžníka preskúmať akúkoľvek neplatnosť zmluvy z dôvodu nekalej povahy, vydraženie nehnuteľnosti treťou osobou alebo prípadne veriteľom, alebo naopak, aj keď došlo k prevodu vlastníctva, možno namietat' uvedenú nekalú povahu zmluvy, kým nedôjde k odovzdaniu nehnuteľnosti.